

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY STAWISKI NA LATA 2010-2013.

I. POSTANOWIENIA OGÓLNE

1. Ilekroć w niniejszym programie jest mowa o:

- 1) ustawie – rozumie się przez to ustawę z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162, poz. 1568 z późniejszymi zmianami)
- 2) programie – rozumie się przez to „Program Opieki nad Zabytkami Gminy Stawiski na lata 2014-2017”
- 3) gminie – rozumie się przez to gminę miejsko-wiejską Stawiski, woj. podlaskie.

2. Program ma na celu:

- 1) włączenie problematyki ochrony zabytków do bieżących zadań Rady Miejskiej w Stawiskach;
- 2) uwzględnianie uwarunkowań prawnych opieki nad zabytkami;
- 3) rozpoznawanie potrzeb dotyczących podejmowania działań zmierzających do zahamowania procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania;
- 4) eksponowanie zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego;
- 5) podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych;
- 6) tworzenie warunków współpracy z właścicielami zabytków dla zapewnienia ich opieki.

II. GMINNA EWIDENCJA ZABYTKÓW

Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 roku nakłada na jednostki samorządu terytorialnego obowiązek prowadzenie ewidencji zabytków oraz określa rodzaj zabytków nieruchomych podlegających ochronie, bez względu na obecny stan zachowania.

Art.6. 1. „*Ochronie i opiece podlegają, bez względu na stan zachowania:*

- 1) *zabytki nieruchome będące, w szczególności:*¹⁾
 - a) *krajobrazami kulturowymi,*
 - b) *układami urbanistycznymi, ruralistycznymi i zespołami budowlanymi.*
 - c) *działami architektury i budownictwa.*
 - d) *działami budownictwa obronnego.*
 - e) *obiektami techniki, a zwłaszcza kopalniami, hutami, elektrowniami i innymi zakładami przemysłowymi,*
 - f) *cmentarzami.*
 - g) *parkami, ogrodami i innymi formami zaprojektowanej zieleni.*
 - h) *miejscami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji;”*

Zakres prac nad gminną ewidencją zabytków określa art. 22 Ustawy:

Art.22. 1. „*Wojewódzki konserwator zabytków prowadzi wojewódzką ewidencję zabytków w formie kart ewidencyjnych zabytków znajdujących się na terenie województwa.*

4. *Wójt (burmistrz, prezydent miasta) prowadzi gminną ewidencję zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomych z terenu gminy, objętych wojewódzką ewidencją zabytków.”*

¹⁾ Podkreślono kategorie zabytków występujących na terenie Gminy Stawiski.

1. Na podstawie ustawy z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami prowadzona jest ewidencja zabytków gminy Stawiski. Ewidencja zabytków prowadzona jest przez Burmistrza Stawisk w formie kart adresowych. Ewidencja obejmuje zabytki nieruchome historyczne oraz zabytki nieruchome archeologiczne (stanowiska archeologiczne) posiadające własną formę terenową. Dla zabytków nieruchomych na kartach adresowych podawane są następujące informacje: lokalizacja zabytku (adres), krótka charakterystyka funkcji oraz wyglądu wraz z dokumentacją fotograficzną.

2. Aktualizacja i uzupełnianie ewidencji zabytków polega na:

- 1) dokonaniu przeglądu w terenie z częstotliwością raz do roku obiektów figurujących w gminnej ewidencji zabytków w celu weryfikacji obiektów pod kątem stanu estetycznego;
- 2) wykonaniu dokumentacji fotograficznej w razie zmiany stanu zachowania obiektu zabytkowego;
- 3) uzupełnieniu kart adresowych gminnej ewidencji zabytków o uzyskane w trakcie przeglądu dane merytoryczne i dokumentację fotograficzną;
- 4) w przypadku czynności wymienionych w pkt 1-3 wskazane jest uczestnictwo przedstawiciela Urzędu Ochrony Zabytków lub innego specjalisty zajmującego się problematyką ochrony dziedzictwa kulturowego.

3. Określenie stanów technicznych obiektów polega na:

- 1) nawiązaniu współpracy z organem nadzoru budowlanego w celu ustalenia stanu technicznego obiektów zinwentaryzowanych w gminnej ewidencji zabytków;
- 2) naniesieniu wniosków i opinii w sprawie dalszej kwalifikacji obiektów do gminnej ewidencji zabytków;
- 3) określeniu niezbędnych prac rewitalizacyjnych obiektów, określenie szacunkowej wartości ich przeprowadzenia.
- 4) w przypadku czynności wymienionych w pkt 1-3 wskazane jest uczestnictwo przedstawiciela Urzędu Ochrony Zabytków lub innego specjalisty zajmującego się problematyką ochrony dziedzictwa kulturowego.

4. Bieżąca aktualizacja gminnej ewidencji zabytków polega na

- 1) wprowadzaniu do gminnej ewidencji zabytków zmian wynikających z rozbiórek, modernizacji i remontów obiektów;
- 2) wprowadzaniu do gminnej ewidencji zabytków zmian dotyczących stosunków własnościowych.

III. DZIAŁANIA W ZAKRESIE ODNOWY ZABYTKÓW

1. Pozyskiwanie środków zewnętrznych na odnowę zabytków będących własnością gminy Stawiski.
2. Informowanie innych właścicieli obiektów zabytkowych o możliwościach pozyskania środków na odnowę zabytków.
3. Sprawowanie opieki nad dawnymi cmentarzami cywilnymi i wojennymi poprzez usuwanie roślinności zielnej oraz samosiewek drzew, oznakowanie obiektów, upowszechnianie wiedzy na ich temat wśród mieszkańców gminy, zwłaszcza dzieci i młodzieży szkolnej. Zwracanie szczególnej uwagi na obowiązek otaczania opieką miejsc grzebalnych, niezależnie od pochodzenia i wyznania osób tam spoczywających.

IV. OKREŚLENIE ZASAD UDOSTĘPNIANIA ZABYTKÓW W CELACH TURYSTYCZNYCH

1. Ustalenie z właścicielami obiektów zabytkowych zasad udostępniania w celach turystycznych.
2. Oznakowanie obiektów udostępnianych w celach turystycznych.
3. Opracowanie tablic informacyjnych umieszczonych na zewnątrz obiektów, zawierających podstawowe dane historyczne o obiekcie.
4. Upowszechniania wśród mieszkańców prowadzących działalność turystyczną i agroturystyczną zasad włączania obiektów historycznych do oferty turystycznej regionu oraz przygotowywania obiektów zabytkowych na cele turystyczne.

V. EDUKACJA W ZAKRESIE OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

1. Włączenie tematyki ochrony dóbr kultury do zajęć szkolnych w jednostkach prowadzonych przez gminę.
2. Publikacja materiałów dotyczących ochrony zabytków i opieki nad zabytkami w prasie lokalnej, w materiałach promocyjnych oraz na stronie internetowej gminy.

VI. ZAGROŻENIA ORAZ SPOSOBY OCHRONY ZABYTKÓW W ZALEŻNOŚCI OD ZAGROŻENIA

W oparciu o Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 25 sierpnia 2004 roku w sprawie organizacji i sposobu ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych (Dz. U. Nr 212, poz. 2153), powstał Plan Ochrony Zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych dla gminy Stawiski. Określa on istniejące zagrożenia dla zabytków oraz sposoby ich ochrony.

Gminny program opieki nad zabytkami powinien w szczególności brać pod uwagę wytyczne Planu Ochrony Zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych w celu uniknięcia ewentualnych strat w substancji zabytkowej gminy w różnego typu sytuacjach kryzysowych.

VII. WYKAZ ZABYTKÓW NIERUCHOMYCH UJĘTYCH W GMINNEJ EWIDENCJI ZABYTKÓW GMINY STAWISKI

<i>Lp.</i>	<i>Miejscowość</i>	<i>Obiekt</i>	<i>Datowanie</i>	<i>Nr rejestru zabytków</i>
1.	Dzierzbia	aleja kasztanowo-wiązowa w zespole dworsko-folwarcznym	XIX w.	A-181 z 27.07.1981r.
2.	Dzierzbia	zespół folwarczny	koniec XIX	
3.	Karwowo Konotopa	cmentarz wojenny z czasów I wojny światowej	1915r.	A-272 z 10.03.1987r.
4.	Karwowo	cmentarz z okresu I wojny światowej	1915r.	A-389 z 11.04.2012r.
5.	Poryte	kościół parafialny p.w. św. Wojciecha	1834-1840 r.	A-53 z 28.04.1980r.
6.	Poryte	dzwonnica murowana w zespole kościoła parafialnego p.w. św. Wojciecha	1850r.	A-53 z 28.04.1980r.
7.	Poryte	plebania	4 ćwierć. XIX w.	
8.	Poryte	cmentarz parafialny, dawny, obecnie zwany epidemicznym	XVIII w.	A-378 z 29.03.1988r.
9.	Poryte	cmentarz parafialny, rzymskokatolicki	1844 r., powiększony 1867 r. i 1900 r.	A-369 z 20.04.1988r.
10.	Romany	kościół parafialny p.w. Nawiedzenia NMP	1859 r.	A-91 z 23.04.1981r.
11.	Romany	dzwonnica w zespole kościoła parafialnego	1859 r.	A-111 z 25.04.1981r.
12.	Romany	stara plebania, murowana, w zespole kościoła parafialnego	1860 r.	A-120 z 27.04.1981r.
13.	Romany	cmentarz przykościelny	XV w.	
14.	Romany	cmentarz rzymskokatolicki	I połowa XIX w.	
15.	Romany	kaplica cmentarna na cmentarzu parafialnym	1840r.	A-292 z 08.06.1987r.
16.	Romany	dwór murowany w zespole dworsko-folwarcznym	1843r.	A-136 z 07.05.1981r.
17.	Romany	dawny folwark		A-135 z 07.05.1981r.
18.	Romany	park w zespole dworsko – folwarcznym	połowa XIX w.	
19.	Stawiski	teren części miasta Stawiski		A-18 z 29.04.1958r.
20.	Stawiski	cmentarz przykościelny (przyklasztorny)	XVII w.	
21.	Stawiski	kościół p. w. św. Antoniego Padewskiego, obecnie parafialny w zespole klasztornym Franciszkanów	1788 – 1791r.	A-16 z 06.03.1958r.
22.	Stawiski	klasztor w zespole klasztornym Franciszkanów (obecnie plebania)	1788 – 1791r.	A-17 z 30.04.1958r.
23.	Stawiski ul. Łomżyńska 21	budynek główny w zespole poczty	I połowa XX w.	A – 290 z 18.06.1987r.
24.	Stawiski ul. Łomżyńska 21	oficyna południowa w zespole poczty (dawna wozownia)	I połowa XX w.	A – 290 z 18.06.1987r.
25.	Stawiski ul. Łomżyńska 21	oficyna północna w zespole poczty (dawna stajnia)	I połowa XX w.	A – 290 z 18.06.1987r.
26.	Stawiski	grodzisko	wczesne średniowiecze	C – 33 z 25.10.1968r.
27.	Stawiski	zespół parku podworskiego (założenie parkowe)	1981r.	A – 176 z 21.07.1981r.
28.	Stawiski	zespół folwarczny		
29.	Stawiski	dom przy ulicy Długiej nr 1	1931 - 1933r.	

30.	Stawiski	dom przy ulicy Długiej nr 7	początek XX w	
31.	Stawiski	dom przy ulicy Długiej nr 17	początek XX w	
32.	Stawiski	dom przy ulicy Furmańskiej nr 14	początek XX w	
33.	Stawiski	dom przy ulicy Furmańskiej nr 18	początek XX w	
34.	Stawiski	dom przy ulicy Furmańskiej nr 20	początek XX w	
35.	Stawiski	dom przy ulicy Furmańskiej nr 22	początek XX w	
36.	Stawiski	dom przy ulicy Kościelnej nr 4	początek XX w	
37.	Stawiski	dom przy ulicy Krótkiej nr 12	1920	
38.	Stawiski	dom przy ulicy Łomżyńskiej nr 5	lata 20 – te XX w	
39.	Stawiski	drożniczówka, przy ulicy Łomżyńskiej nr 36	początek XX w	
40.	Stawiski	dom przy ulicy Strażackiej nr 6	około 1924 r.	
41.	Stawiski	dom przy ulicy Strażackiej nr 10	około 1920 r.	
42.	Stawiski	dom przy ulicy Szkolnej nr 3	lata 20- XX w	
43.	Stawiski	dom przy ulicy Szkolnej nr 5	pierwsze dziesięciolecie XX w	
44.	Stawiski	dom przy ulicy Plac Wolności nr 2	początek XX w	
45.	Stawiski	dom przy ulicy Plac Wolności nr 5	koniec XIX w	
46.	Stawiski	dom przy ulicy Plac Wolności nr 6	1923r.	
47.	Stawiski	dom przy ulicy Plac Wolności nr 14	lata 20-e XX w	
48.	Stawiski	dom przy ulicy Plac Wolności nr 24	początek XX w	
49.	Stawiski	dom przy ulicy Zjazd nr 1	początek XX w	
50.	Stawiski	dom przy ulicy Zjazd nr 2	początek XX w	
51.	Stawiski	dom przy ulicy Zjazd nr 3	początek XX w	
52.	Stawiski	dom przy ulicy Zjazd nr 4	Początek XX w	
53.	Stawiski	dom przy ulicy Zjazd nr 7	Początek XX w	
54.	Stawiski	wiatrak Holender, ul. Cedrowska	Początek XX w	
55.	Stawiski	układ alejowy wraz z połączeniem szosy Łomża- Grajewo		A-75 z 29.04.1980r.
56.	Stawiski ul. Smolniki	nagrobki o charakterze zabytkowym oraz starodrzew na cmentarzu rzymskokatolickim	koniec XIX w.	A-329 z 14.09.1987r.
57.	Stawiski	cmentarz żydowski z XIX w.		A-426 z .31.12.1991r.
58.	Stawiski	cmentarz żydowski z II wojny światowej (w lesie „Płaszczatka”)		A-375 z 02.08.1988r.

VIII. POSTANOWIENIA KOŃCOWE

Realizacja programu poddana zostanie ocenie Rady Miejskiej w Stawiskach po upływie dwóch lat od jego uchwalenia.

Przewodnicząca Rady Miejskiej

Barbara Rządka